

„A legfontosabb szabály, ha győzni akarsz: ne verd meg önmagad.”¹

FARKAS JUDIT

farkasj@gyakg.u-szeged.hu

SZTE Gyakorló Gimnázium és Általános Iskola

Kulcsszavak: *Alfa-generáció, Z-generáció, infokommunikáció, multitask, kasztrendszer*

Bevezető gondolatok

Bár sematizáló voltuk és Amerika-fókuszú civilizációs korlátaik miatt sokan kritizálják az ún. generációs modelleket (X, Y, Z...), ezek releváns kérdéseket vetnek fel, így segítséget nyújthatnak a tehetséggondozásban is. Középiskolai tanárként idejekorán fel szeretnék készülni a 2012 (más megközelítés szerint 2016) szeptemberében iskolát kezdő ún. Alfa-generáció jelentette kihívásokra. Már amennyire egy X-generációs, digitálisan fertőzött bölcsész erre képes, akit egy pillanatra elképesztett, majd hosszabb gondolkodásra készítetett, hogy 2015-ben a brit szótárkiadó, az Oxford University Press szerint az év szava egy piktográf, méghozzá a sírva röhögő (másképp: arc örömkönnnyekkel) emoji (‘D) lett...

Az eddigi tapasztalatokból tudjuk, hogy az Alfák tapasztalati bázisa eltér a korábbi nemzedékekétől, ők az érintőképernyős világba születtek bele. Szem-kéz koordinációjuk kiváló, ugyanakkor a kézzimák fejlődése lassabb tempójú. A figyelemmegosztás képessége erősödött a körükben, viszont tovább csökkent a koncentráció, a figyelemtartás képessége, s minden korábbi generációénál erősebben dolgozik bennük az azonnali inger-válasz reakció igénye – pedig már a Z-generációt is a „szupermost” gúnynévvel szokás illetni. Azt a 2000-es évek elejétől tapasztaljuk, hogy egyre több a kiemelkedő képességű, de legtöbbször rendszert

---

¹ Graffiti.

nélkülöző ismeretekkel rendelkező gyerek, akiknek a fejlesztése új tehetség-megközelítést kíván. Szükség van számos olyan módszerre, amely a tananyag mögé rendszert rendel, az infomániától meghatározott gyerekeket felkészíti a módszeres befogadásra, feldolgozásra, szelektálásra. Meg kell tanulniuk a keresgélés helyett keresni, megfelelő támpontokat kiépíteni a „kevés kérdés – mérhetetlenül sok válasz” világában, és elgondolkodtatni, hogy egy 2015-ös mérés szerint az emberi figyelem tartama 12-ről 8 másodpercre csökkent, miközben az aranyhal 9 másodpercig képes figyelni...² Arról nem is beszélve, hogy mi történik, ha bekövetkezik egy áramszünet?³

Ebben a tanulmányban össze kívántam gyűjteni azokat az elméleti ismereteket, amelyekre alapozva a konferencián tartott előadásban kísérletet teszek a gyakorlati irányú alkalmazásra, a jelenleg ismert új NAT koncepciót is alapul véve.

Az internettel való találkozás alapján elkülönített generációk

Generációk a globalizáció kibontakozásáig

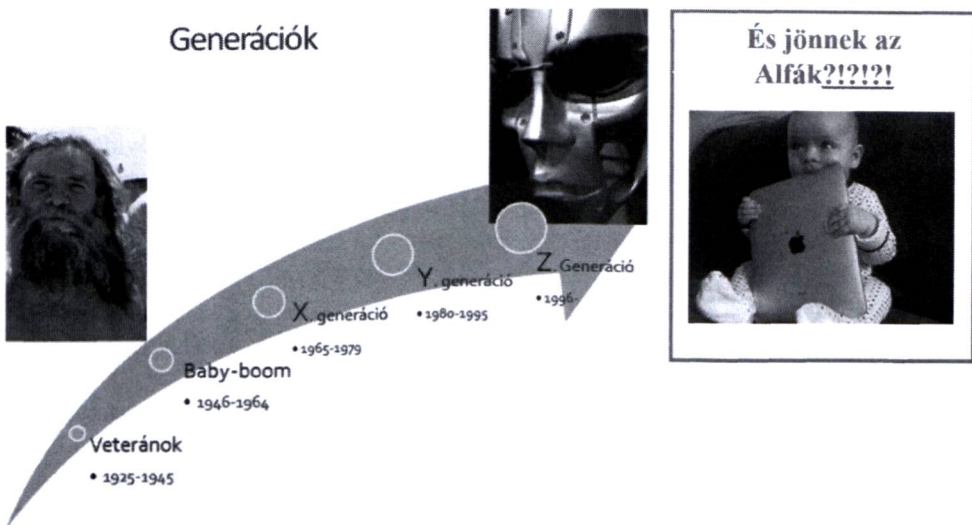
Az internettel való találkozás alapján az embereket az alábbi csoportokba tudjuk sorolni. A II. világháború lezárulása előtt született, csendes generációként is emlegetett ún. veteránok idős korban találkoztak az internettel, nehezen tudnak megbirkózni a digitális társadalom kihívásaival. A II. világháborút követő másfél évtizedben születetteket nagy létszámuk miatt Baby-boom generációnak nevezik, akik középkorú emberként találkoztak az internet világával, mindennapos munkavégzésük során használják is, de nem ez határozza meg az életüket. Magyarországon egy kicsit lemaradásban volt a társadalmi átalakulás, hiszen az 1950–1956 közötti ún. Ratkó-korszak feleltethető meg a nyugati Baby-boomnak. Az X-generáció jelenti az átmenetet, hiszen 1980 előtt születtek, tehát ifjúkorukban találkoztak az internettel, melynek használata ezért általánossá vált a körükben. Magyarországon ennek a generációnak a derék-hadát az ún. Ratkó-unokák jelentik, akik még voltak úttörők, s a rendszerváltást kamaszként vagy fiatal felnőttként éltek meg. Az Y-generáció képviselői már gyermekkorukban találkoztak az internettel, őket szokás az első a digitális nemzedéknek is tartani, habár szocializációjukban még jobbra nagy szerepet kaptak a könyvek. Ebben a generációban érte utol a magyar társadalomfejlődés a nyugatit, de a magyar fiatalok életében mind a szocializmusból fakadó megkésetttségnek, mind a rendszerváltás jelentette sokknak maradt hatása. A Z-generáció tagjai azok, akik soha nem éltek olyan társadalomban, ahol ne lett volna internet. Ez utóbbi kettőt szokás együtt C-generációnak is nevezni, arra utalva, hogy ők a közösségi média világhoz tartoznak, akiknek életét a következő – angolul C betűvel kezdődő – tevékenységek

² Tari Annamária (2015).

³ Véletlenül lekapcsolták az áramot a British Airways-nél: http://index.hu/kulfold/2017/05/27/british_airways_informatikai_osszeomlas_torolt_jaratok/, valamint <http://www.origo.hu/nagyvilag/20170602-lekapcsoltak-az-aramot-a-british-airways-nel.html>.

határozzák meg: content (tartalomszolgáltatás), connected (kapcsolat), constant connectivity (állandó online jelenlét), collaboration (együttműködés), curiosity (kíváncsiság), co-creation (együtt alkotás), change (változás), creativity (kreativitás) stb. A C-generáció tagjai megosztják véleményüket egymással és a külvilággal az őket érdeklő témákról, ezért állandó generálói a híreknek. A csoportidentitás vezérli őket, és egy-egy csoporton belül az válik hitelessé, aki megosztásai nyomán kiérdemli ezt. Napi átlag 10 órát töltenek el a világhálón valamilyen formában. Az egyik legfontosabb különbség az X és a többi generáció internethez való viszonya között, hogy az X eszközként tekint a netre, míg a másik kettő élettérként, s a két felfogás közötti eltérés pedig sokak szerint igazából áthidalhatatlan. Fontos hangsúlyozni, hogy itt az internethez való viszonyról van szó, ami nem jelenti automatikusan a generációk közötti áthidalhatatlan távolságot, bár tagadhatatlanul megnehezíti az X-generációhoz tartozók számára a kapcsolódást az ifjabb nemzedékekhez az élet más területein is.

Fontos hangsúlyozni, hogy az évszámok csak szimbolikusak, a besorolás alapja sokkal inkább az, hogy milyen életszakaszban találkozunk az illető az internettel,⁴ illetve milyen szocializációs tapasztalattal rendelkezik az adott egyén. Egy generációhoz azok tartoznak, akik „ugyanabban a korszakban születtek, ugyanazon időszak formálta őket, és ugyanazon társadalmi jellemzők voltak hatással rájuk, azaz egy azonos életkor és életszakasz, létfeltételek, technológia, események és tapasztalatok által összekapcsolt csoport”.⁵

1. kép: Gondolkodás

⁴ Kulcsár Zsolt (2008).

⁵ Bor Alexandra (2014).

A Z-generáció (1996–2009)⁶

Mivel a közoktatásban jelenleg többségében a Z-generáció tagjai tanulnak, ezért róluk bővebben szeretnék írni. Ez a generáció a világ első valóban globális nemzedéke, akik ugyanazon a divatirányzaton, zenén, mozifilmen, ételen, üdítőn, rágón stb. nőnek föl. Ők már születésüktől kezdve abban a világban élnek, amelyet egyre inkább meghatároznak a különböző digitális technológiák. Profin kezelik az elektronikus eszközöket, s hozzászoktak ahhoz, hogy állandó kapcsolatban vannak egymással, hogy állandó, korlátlan és azonnali hozzáférésük van a világhálóhoz. Az online létezés ráadásul átlátható, és ebben a virtuális térben 0–24-ben jelen kell lenni, mert különben a fiatal kimarad a kommunikációból, és kiesik a csoportból (ezt a jelenséget hívják pórázra kötött én-nek is). A fiatalok személyisége, értelmi és érzelmi működése is más attól, hogy állandóan párhuzamosan léteznek az online és az offline világban. A kérdés az, hogyan változtatja meg a személyiségüket és életkilátásukat ez a párhuzamosság és a vele együtt járó túlingereltség, gyorsaság, vizualitásközpontúság, felszíniesség, valamint a feldolgozó szakaszok, az agy restaurációs időszakainak hiánya.

Hálózaton keresztül funkcionálnak a legjobban, a szocializáció ebben a korosztályban virtuális térben történik, hiszen virtuálisan naponta akár több száz emberrel is kommunikálnak, a közösségi oldalakon ezernél több baráttal rendelkezhetnek. A való életben zajló kommunikációt azonban gyakran stresszhelyzetként élik meg, ezért könnyen bezárkóznak, a valódi világban leéptik baráti körüket, és az internet nyújtotta biztonságba menekülnek. Kiderült különböző kutatásokból, hogy a fiatalok nem alkotnak homogén masszát. Van egy szűk, 10%-os aktív mag, egy 50%-os passzív csoport és 40%, aki outsider. Az aktívak a véleményvezérek, akik megmondják a tutit, a passzívak, akik ezeket továbbítják, és egymás között értékelik. Az outsider pedig, bár követi a többieket, nem állít elő tartalmat, nem is továbbítja vagy lájkolja. Ők is elvannak az interneten, képen vannak, de nem állnak ki a nyilvánosság elé.

Az online élettér másik fontos jellemzője ugyanakkor, hogy minden lerövidül. Amíg évekkel ezelőtt még várni kellett a következő találkozásig arra, hogy az ember megossza a problémáit a barátnőjével, addig ma már a közösségi médiának köszönhetően ez az idő néhány másodpercre rövidült (lásd „a jössz a parkba egyet sétálni” kontra „jössz a chat-re” kérdéseket). Régebben tehát volt idő megrágni, elkezdni feldolgozni a problémát, ma már nincs. Gyakran tapasztalható az iskolában is, hogy a fiatalok gyorsan meg akarnak szabadulni a problémától, és nem a megoldást keresik (lásd hányszor használják a bocsánatkérés helyett inkább a törlés gombot).

Információforrásuk is leginkább a web. Ez a generáció tökéletesen akklimatizálódott a videojátékok szemképráztató tempójához és azonnalisághoz, jellemző rájuk a párhuzamos cselekvés. Az élmény azonnali megosztása sok esetben még a tartalomfogyasztásnál is fontosabb számukra. Jórészt az azonnaliság miatt rövid szövegekben, írásban érintkeznek, valamint elképesztő mennyiségű képet néznek meg egy nap. Ez azért probléma, mert az elemző gondolkodás és a belső képalkotás csakis szavakon, illetve hallott szövegeken keresztül történik, a szóbeliség az egyik fontos feltétele annak, hogy valaki értelmes, gondolkodó, kreatív lény legyen. A mai eszközök ezt nem pótolják, sokszor inkább veszélyeztetik.

⁶ Vannak, akik – az ábécét követő rendtől eltérve – R-nek (responsible) nevezik ezt a generációt.

A Z generáció ösztönösen olyan képességekre, készségekre tesz szert, mint a többfeladatos működés (multitasking), az együttműködő, hálózatban tanulás (collaborative) vagy az önszabályzó, önfejlesztő tanulás, az interaktivitás. Ez a generáció mindezekre a készségekre az iskolán kívül, szabadidejében tesz szert, önszabályozó módon, illetve hálózatban korcsoportjától tanulva. Praktikus szemlélet jellemzi őket, az egyén szabadságát, a formalitásmentes, közvetlen, win-win szituációkat támogató környezetet, az autonóm munkacsoportokban való munkát nagyra értékelik. Szeretik a tömör, világos, játékos tartalmakkal színesített kommunikációt. Bátrak, kezdeményezők, kevésbé kételkedők saját képességeikben, korlátaikban, ugyanakkor nem egyénileg, hanem összefogva akarják ötleteiket megvalósítani. Erre részben azért kényszerülnek, mert felismerték, hogy a fogyasztói társadalom és az információs kor együtt komoly versenyt diktál, amiben nem nagyon lehet lemaradni, mert aki lemarad, az kimarad. A diákok – tulajdonképpen bármelyik iskolatípusban – egyre inkább azzal szembesülnek, hogy a verseny kiélezett, s már középiskolásként érdekvezérelt érzelmi közeg veszi őket körül. A társadalmilag elfogadott elvárások „a lehetőleg minél hamarabb légy sikeres”-elv mentén fogalmazódnak meg. Így aztán nem meglepő, hogy a Z-generáció tagjai elődeiknél sokkal gyorsabb ritmusban élnek, készek és képesek a gyors váltásokra, s céljaik megvalósításáért komoly áldozatokra is.

Generációs kompetencia-térkép

Baby boom

2. kép: Generációk⁷

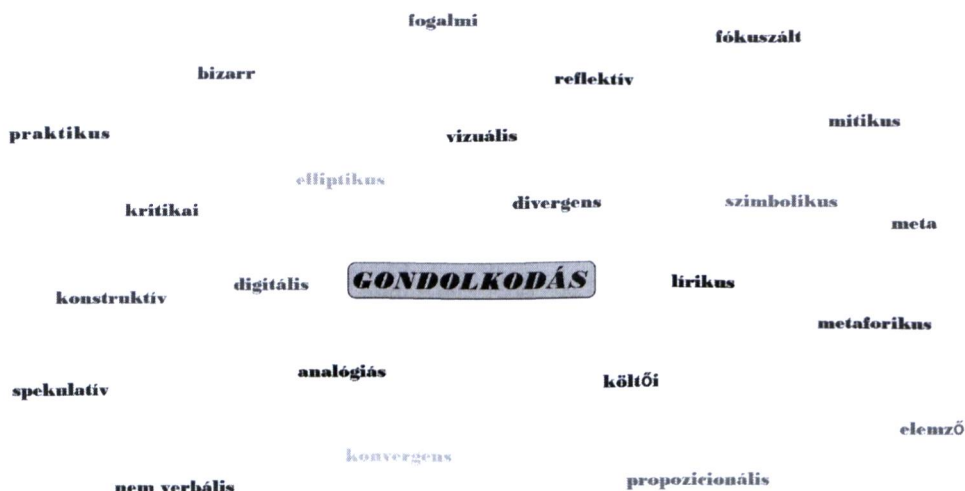
⁷ Biba Sándor (2014).

Fiatalok kényszerpályán

Az iskolai tapasztalatok

Mit tapasztalunk az órákon? A lista nagyon hosszú, itt most csak néhány gyakoribb és ezért mar-kásabban látszó elem szerepel a középiskolás korosztály jellemzői közül. És – természetesen – kivételek mindig vannak. A Z-generációsok sokszor türelmetlenek, motiválatlanabbak, ugyanakkor érzelmileg hajlamosak a „túlcsordulásra”, a kitörésekre mind a vidámság, mind az elkeseredés irányában (szokás érzelmi inkontinenciának is nevezni ezt a jelenséget). Ezzel összefüggésben nem erősek a küzdésben, úgy is mondhatjuk, hogy a megküzdési stratégiájuk az azonnali megosztás, megnyilvánulás. Emiatt a magánélet határai jóval inkább kitágultak számukra, mint a korábbi generációké, a nevelésükhöz is egészen más megoldások kellenek, fel kell velük ismertetni a másik ember határait. Megnyilvánulásaikban gyakran én-központúak, emiatt narcisztikusnak is tűnhetnek, ami önértékelési problémákhoz vezet, s ezért fogadják el nehezen a külső értékelést, ha az nem dicséretes jellegű. Egy részükre nagymértékben hat a fogyasztói és az ún. celebkultúra, ezt az attitűdöt hajlamosak behozni az iskolai életbe is.

Pedagógusként úgy látom, az eredményes iskolai munka alapfeltétele az együttműködés kereteinek kitalálása, a releváns kommunikáció és cselekvések megtalálása, ehhez pedig el kell fogadnunk a korosztály sajátosságait. Ez nyilván nem egyszerű egy teljesen másik

3. kép: Generációs kompetenciák⁸

⁸ Saját készítésű ábra.

generációból jöve, de meg kell(ene) találnunk azt a közös platformot, ahol megőrizhetők azok az értékek, amelyeket közvetíteni kívánunk, viszont olyan módon jeleníthetők meg, ahogy a diákok azt értelmezni képesek. Ehhez be kell vonni őket a döntéshozatalba, hagyni kell őket tevékenykedni akár IKT eszközökkel, akár másokkal. Szükség van sok vizuális elemre az órákon, és törekedni kell az interaktivitásra is. Sok és lehetőleg azonnali visszajelzést kell kapjanak ahhoz, hogy a figyelmük fenntartható legyen. A pedagógustól gyakran saját határait feszegető türelmet, empátiát, rugalmasságot, ötletességet és végtelen energiát kíván mindez. Lehetetlen? Igen vagy majdnem az...

Saját tapasztalatom szerint azonban sok esetben a legnagyobb nehézséget a hatékony információ-feldolgozás jelenti. A tényeket képesek gyorsan megtalálni, de egyrészt nehezen szelektálnak lényeges és lényegtelen között, másrészt a korábbinál sokkal nagyobb energiát kell abba fektetni, hogy elsajátítsák az analizáló, szintetizáló, kritikai stb. gondolkodás alapjait.

Ebből a szempontból a multitaskoló diákok teljesítménye a leggyengébb, mert minél több forrásból érkezik az információ, annál kevésbé lesznek képesek arra, hogy a relevánsakat kiszűrjék, az irreleváns információ viszont jelentősen lassítja őket, a figyelmüket eltereli, az agy kognitív kapacitását kimeríti. Márpedig a mindennapi világuk a multitaskingra épül, az iskolai jelenlét sem kivétel ez alól. Az agy kutatás ismeretei szerint az agyunk sem a multitaskolásra lett „tervezve”, mert voltaképp az agy számára a multitask ismeretlen jelenség. A valóságban nincs párhuzamosság, hanem rendkívül gyorsan kapcsol át az agy az egyik dologról a másikra, ami miatt egyrészt az agy erőforrásai gyorsan kimerülnek, másrészt nő a stresszhormon mennyisége, harmadrészt dopaminfüggőség alakul ki, ami miatt állandó külső ingerekre van szüksége az agynak, ami rövid úton elérhető örömet okoz, és még sorolhatnánk. A konklúzió, hogy a multitaskolás egyértelműen rombolóan hat a kognitív teljesítményre.⁹

A kasztosodás veszélyei

A társadalomtudósok közül már sokan kongatják a vészharangot, de e tanulmány csak egyikük gondolataira tér ki.¹⁰ Csepeli György szociológus 2014-es munkájában felvázol egy kaszt-rendszerre emlékeztető jövőképet, mely a Z-generáció életében már kirajzolódni látszik. A kaszt elnevezés minden bizonnyal túlzásnak tűnhet, hiszen olyan jellegű átjárhatatlanságról nincs szó, mint az eredeti indiai társadalmi rendszerben, ám épp ezzel az erősen emotív tartalmú szóval nyomatékosítja a jelenség veszélyeit. A szociológusok által vizsgált populációban a szülők végzettségére irányuló adatok nem feltétlenül bizonyítják ugyan a Z generációról készített „kaszt-térkép” hitelességét, de valószínűsítik azt (pl. felsőfokú végzettséggel bíró szülők gyermekei jellemzően az első két kasztba tartoznak). A kaszthatárokat, természetesen, keresztbe metszik az egyéni élettel együtt járó tragédiák, sorscsapások, devianciák. Senki nem hiheti, hogy boldogabb, teljesebb, elégedettebb élete lesz pusztán azért, mert az előnyös

---

⁹ Tari Annamária (2015).

¹⁰ Csepeli György (2014).

helyzetű kasztok egyikébe született. Saját tapasztalatai alapján minden pedagógus végig tudja gondolni az alább leírt kategóriákat, amelyek modellszerűségük okán, nyilvánvalóan, leegyszerűsítők, mégis jelzik a magyar társadalom jövőjét meghatározó tendenciák némelyikét.

Az élen találjuk a „brahminokat”, akiknek minden képességük és lehetőségük megvan arra, hogy teljes életet éljenek. Sorsukat kézben tartják, választhatnak munkát, társat és országot, ahol élni akarnak. Versenyképesek a globális szintéren, egyetemet vagy főiskolát végeznek, lehetőleg külföldön. Nyelveket tudnak, fölényesen bánnak a digitális forradalom során megjelenő újabb és újabb eszközökkel. Ebben a kasztban a lányoknak éppen úgy lehetőségük van önmegvalósításra, mint a fiúknak. Kapcsolataik köre nem terjed túl saját kasztjuk határain. A Z-generáció 3–4%-a tartozik ebbe a kasztba.

A következő kaszt a „ksatrija”, melynek tagjai a hazai felső-középosztály leszármazottjai. Ők szintén egyetemet és főiskolát végeztek, de nem mennek külföldre, legfeljebb ideiglenesen. Szüleik nyomán ők lesznek a jövő hazai politikai-gazdasági-média elitjének tagjai. Zárt körben élnek. Jellemzően férfikultúra, a nők szerepe az anyaság, a gyermeknevelés, a család érzelmi egyensúlyának biztosítása. Gondolataik, ha vannak, Németh László kifejezésével élve, „mint villámsújtotta madarak hullnak le Hegyeshalomnál”. Ez az elit nyugati mércével mérve soha nem lesz versenyképes, de a hazai pályán verhetetlen. A digitális kultúrában járatosak. A Z nemzedék 6–7%-a tartozhat ebbe a kasztba.

A legnagyobb létszámot a „vajsják” adják. Iskolai végzettségük jellemzően középiskola, szakmunkásképző. Képesítéseik az állami, piaci struktúrák középszintjeinek betöltésére jogosítják őket. Digitális írástudók, nyitottak. Akik nyelveket tudnak közülük, azok külföldre mennek. A Z nemzedék 35–40%-a tartozik e körbe.

A negyedik főkaszt a „sudrák” kasztja. Ők napról napra élnek, alkalmi munkások. Iskolai végzettségük nem haladja meg a nyolc általánost. Nyelveket nem tudnak, digitális írástudásuk elemi szintű. A Z generáció 25–30%-a kerül erre a kényszerpályára.

Legalul találjuk az „érinthatleneket”, akik mind térben, mind időben távol vannak a társadalom fősodrától. Iskolai végzettségük nyolc általános vagy annál is kevesebb. Nem tanulnak tovább, nyelveket nem tudnak. Digitális írástudásuk a játékra való képesség. A lányok és a fiúk pályája korán elválik egymástól. A lányok korán anyává válnak, a fiúk belevesznek a társadalmon kívüliség dzsungelébe. A nemzedéken belül 7–8%-ra tehető az arányuk.

És amit az Alfákról eddig tudni vélünk

Az Alphák kutatása nagyon kezdetleges, ami abból adódik, hogy nagyon fiatalok. Jobbára amerikai kutatások zajlottak róluk, bár ezek is alacsony számban, és túlnyomórészt a szülők bevonásával. Az mindenesetre elgondolkodtató adat, hogy a 0–2 évesek között 30%-os a táblagép használat (ez az arány 2011-ben még csupán 10% volt), és egy 2012-es kutatás szerint 10%-uknak a tablet volt az első szava.¹¹ Vannak tanulmányok, amelyek azt állítják,

---

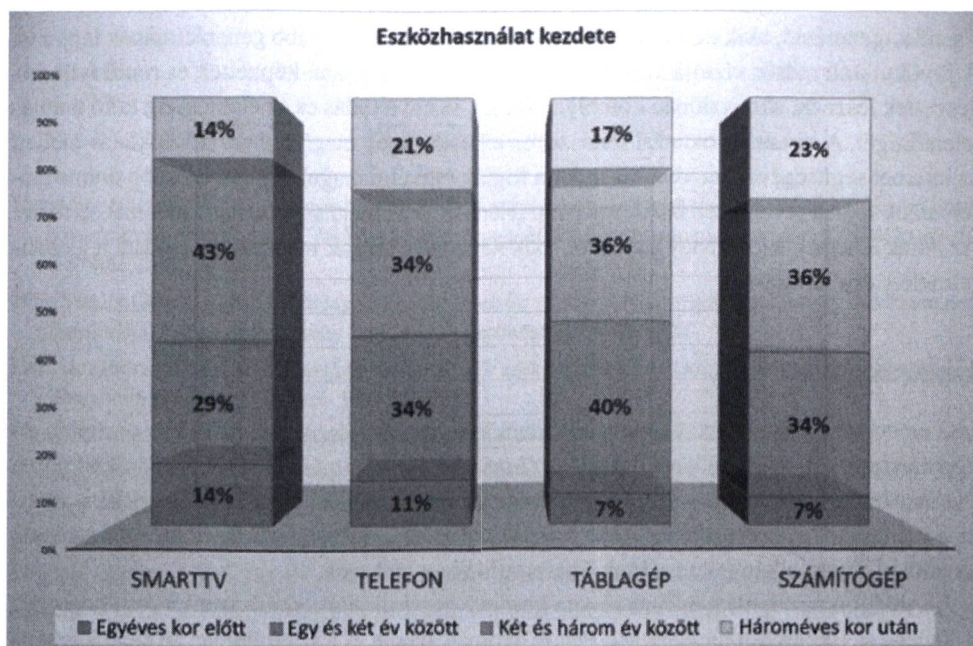
¹¹ Benschütz Mária (2016).

hogyan nem jó, ha a gyerek kezébe két éves kora előtt kerül okoseszköz. Az Amerikai Pediátriai Akadémia ezért azt javasolja a szülők számára, hogy az érintőképernyős eszközöket, akárcsak a tévét, tartsák távol a kétévesnél fiatalabb gyermekektől, és később is csak igen rövid ideig engedjék használatukat.

Magyarországon is készült 2015 őszén egy kérdőív, amelyet önkéntesen töltött ki 95 óvodáskorú gyermek valamelyik felnőtt hozzátartozója, s ezzel az Alfa-generáció tapasztalatait volt hivatott felmérni. A kérdőív egyaránt tartalmazott a szociális háttérre és az IKT-eszközökkel, illetve a hagyományos játékokkal szerzett tapasztalatokra vonatkozó kérdéseket. A megkérdezett 6 év alatti gyermekek közel 81%-a egészen kicsi kora óta eszközhasználó, a felmérésben szereplő gyermekek közel fele már másfél éves kora előtt használ valamilyen elektronikus eszközt. Magas értéket mutattak az érintőképernyős eszközök, és háttérbe szorultak az asztali számítógépek. Az eszközhasználattal egyszerre eltöltött idő általában fél, illetve egy óra. Az eszközöket hetente többször, illetve jellemzően naponta, leggyakrabban mesenézésre és szórakoztató játékok játszására használják.

Az NRC Marketingkutató és Tanácsadó Kft. 2014-es felmérése szerint pedig az óvodáskorúak szüleinek 84%-a megválogatja a gyermeke által elérhető tartalmakat, és a szülők

4. kép: Az eszközhazsnálat kezdete¹²

¹² Pintér Marianna (2016).

kétharmada korlátozza a kütyühasználat időtartamát. Viszont 45%-uknál fordul elő, hogy a gyerek egyedül játszik, 29%-uknál pedig egyedül néz videókat. A legnagyobb gond, hogy biztonsági alkalmazást csak tízből egy szülő töltött le a gyermek eszközeire.¹³

Az Alfa gyerekek többségének már születése pillanatában vagy akár már azelőtt van digitális lábnyoma. Gondoljunk csak a legnagyobb közösségi oldalakra feltöltött, magzatokról készült ultrahangképekre, a szülőszobán készült videókra vagy közvetlenül a szülés után feltöltött újszülöttes családi szelfikre. A gyerekek így már két éves korára komplett digitális története lesz. A szülők a digitális eszközöket azonban nemcsak a gyerek életének megörökítésére, hanem óvására is használhatják. Annyira féltik gyermeküket, hogy legszívesebben ki sem engednék az utcára. Inkább megtöltik a gyerek szobáját számítógéppel, televízióval, tablettel, okostelefonnal adnak a kezébe, hogy a való világ helyett inkább virtuális térben ériék konfliktusok. A digitális eszközök már a Z-generáció esetén egyre inkább a nevelés eszközeivé váltak a szülők kezében.

Az Alfáknak várhatóan még kevesebb személyes kapcsolatuk lesz, kevesebbet fognak személyesen beszélgetni. Mivel a szüleik mindig „kéznél lesznek”, ezért rájuk sokkal erőteljesebben hatnak majd a szüleik nevelési elvei, mint az eddigi generációkra. S ezek a szülők – a jövőkutatók szerint várhatóan – általánosságban elkényeztetik, túlféltik gyermekeiket, és azt kommunikálják feléjük, hogy mennyire különlegesek. Az Alfák lehetnek az új Csendes-generáció, akik ezzel együtt minden idők legmagányosabb generációjának tagjai is. A jövőkutatók másik víziója szerint az Alfák nagyon magasan képzettek és rendkívül felkészültek lesznek, akik valóban komolyan fogják venni a tudás és az élethosszig tartó tanulás jelentőségét. A hivatalos oktatási rendszer és a keveseknek megfizethető felsőoktatás mellett az internet segítségével autodidakta módon fogják művelni magukat pl. az olcsóbb online tanfolyamok segítségével. Ezen belül is nagyon felértékelődik majd a gyakorlati, alkalmazott tudás. Az Alfák lehetnek a jövő nagy átalakítói, akik képesekké válnak megküzdeni például a globális felmelegedés hatásaival.

Lezárás

„Az emberiség el fog butulni. Gyengül a memória, a tudás felszínessé válik.” Ez a sötét jövőkép bármennyire is aktuálisnak tűnik, az ókori Hellász egyik legnagyobb gondolkodójától, Platóntól származik az írásbeliség elterjedésére vonatkozóan. Úgy gondolta, hogy ha a tudás és a gondolatokat ezentúl lejegyezve őrzi az emberiség, akkor óhatatlanul üresebbé válnak az emberi fejek, elkényelmesednek és elbutulnak az emberek.

A világon mindenhol és már régóta komoly gondolkodók vitatkoznak azon, hogy mit is kellene az iskolákban megtanítani. Platón nyomán alakult ki a középkorban az ún. hét szabad művészet, ahol négy tárgynak (zene, csillagászat, számtan, mértan) műveltségközvetítő, háromnak (grammatika, retorika, logika) gondolkodtató szerepe volt. Az ókori Kínában

---

¹³ Jakabffy Éva (2015).

is hasonlóan tantárgyakhoz kapcsolták a képzést Konfucius nyomán (szertartástan, zene, írás, matematika, fűszat, székérhajítás). Ez a tantárgyi vagy enciklopédikus szemlélet a mai napig meghatározó maradt. Ezzel szemben a XIX. században többen is kiálltak a szenzoros tanulás fontossága mellett főleg a kisgyerekkori képzésben (ebből nőtt ki a Montessori-módszer). Az USA-ban születtek meg a gyerekcentrikus elméletek, amelyek szerint a tanmenetek kialakításakor minden egyes gyerek igényeit és képességeit figyelembe kell venni. Ezzel szemben fogalmazódott meg az ún. alapműveltségi mozgalom, amely fontosnak tartotta annak az alapműveltségnek az előírását, amit mindenkinek meg kell szereznie (pl. nemzeti alaptantervek). Minden irányzatnak megvan a maga igazságrésze, de alighanem a Herbert Spencer kijelölté vonalat kellene követni a XXI. században is. Spencertől megkérdezték, hogy milyen tudás ér a legtöbbet, amire azt válaszolta, hogy „az a tudás, ami képessé teszi és felkészíti a gyerekeket arra, hogy megbirkózzanak azokkal a nehézségekkel, és megoldják azokat a problémákat, amelyekkel – nagy valószínűséggel – szembekerülnek felnőttként egy demokratikus társadalomban”. Történjen ez akár oktatási intézmények, irodák helyett globális, virtuális iskolákban, munkahelyeken. S akkor Nagy László, a költő is elégedett lesz... 1975-ben egy tévéműsorban megkérdezték, hogy mit üzen a jövő nemzedékének, amire azt válaszolta: „ha lesz emberi arcuk, akkor csókolom őket”.

Irodalom

- Bernschütz Mária (2016): *Minden tizedik Alfának a tablet az első szava?* [<https://www.linkedin.com/pulse/minden-tizedik-alf%C3%A1nak-tablet-az-els%C5%91-szava-maria-bernsch%C3%BCtz-ph-d->] (letöltés 2017. 09. 09.)
- Biba Sándor (2014): *Y–Z generációs munkáltatói márka építése a közszolgálatban.* [www.slideshare.net/SandorBIBA/biba-sndor-prezy-42421527] (letöltés: 2017. 08. 30.)
- Bor Alexandra (2014): *X, Y, Z, Alfa generáció: Kik ezek?* [https://prezi.com/feikfwmygpc/_x-y-z-alfa-generacio-kik-ezek/] (letöltés 2017. 08. 30.)
- Castells, Manuel (2005): *A hálózati társadalom kialakulása.* Gondolat, Budapest.
- Csepeli György (2014): A Z nemzedék lehetséges életpályái. *Educatio*, 2015/4. sz. 509–515. [<http://folyoiratok.ofi.hu/educatio/a-z-nemzedek-lehetseges-eletpalyai>] (letöltés 2017. 08. 30.)
- Christakis, Nicholas A. – Fowler, James H. (2010): *Kapcsolatok hálójában.* Typotex, Budapest.
- Dryden, Gordon – Vos, Janette (2004): *A tanulás forradalma.* Bagolyvár, Budapest.
- Jakabffy Éva (2015): *Okos új világ.* [http://tudomany.blog.hu/2015/06/01/okos_uj_vilag#more7507450] (letöltés: 2017. 08. 30.)
- Kulcsár Zsolt (2008): *Az integratív e-learning felé.* [<http://www.crescendo.hu/konyvek/integrativ?e?learning>] (letöltés 2017. 08. 30.)
- Pintér Marianna (2016): Milyen tapasztalatokkal kerül az alfa-generáció az iskolába? A Varga Tamás-i hagyományok és az IKT-eszközök (előzetes) használata. *Új Köznevelés*, 2016/8. sz. 27–29.

26 Farkas Judit: „A legfontosabb szabály, ha győzni akarsz: ne verd meg önmagad.”

[<http://folyoiratok.ofi.hu/uj-koznevelés/milyen-tapasztalatokkal-kerül-az-alfa-generáció-az-iskolába>] (letöltés 2017. 08. 30.)

Székely Levente (2012): Az új csendes generáció. *Másodkézből – Magyar Ifjúság*, 2012. 9–28. [http://kutatopont.hu/files/2012/02/Magyar_Ifjusag_2012_MASODKEZBOL.pdf] (letöltés: 2017. 08. 30.)

Tari Annamária (2015): #yz *Generációk online*. Tericum, Budapest.

*“If you want to win, the most important rule is :
do not beat yourself”¹⁴*

Although the NET generation (X, Y, Z) is being criticized, some relevant questions are raised concerning the education of talented students.

Being a secondary school teacher I would like to be prepared for the challenges caused by the so called “Alpha generation” who grew up with digital and cyber technologies. Their eye-hand coordination is excellent but the development of their hand muscles is slower. Their ability to share attention is stronger, but their concentration decreases, the attention span and their immediate response reaction strongly works in them – Z generation has been given the nickname “the super now”. To develop the abilities of such students we should involve kind of methods which are filled with content and children suffering from infomania are trained to accept, select and process it. Instead of keep searching in a world of few questions – enormous amount of answers they should be trained to look for specific information. It gives food for thought that according to a survey conducted in 2015 the duration of a human attention fell from 12 to 8 seconds while the goldfish pays attention for 9 seconds.

---

¹⁴ Graffiti.